

(Attempt all the questions)

सभी प्रश्नों के उत्तर देना अनिवार्य है।

खण्ड 'अ'

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दीजिए ।

प्रश्न 1— अपठित अवबोधनम्

(8)

दिए गए गद्यांश को पढ़कर प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

आकाशे जलपूर्णान् मेघान् पश्य । मेघाः सागरात् तडागात् नद्याः च जलं नीत्वा आकाशे विचरन्ति । यदा एते जलपूर्णाः मेघाः धरायां वर्षन्ति तदा सर्वत्र हरीतिमा भवति । एतेत जलेन नद्यः तडागाः सागराः च पुनः जलेन पूरिताः भूत्वा जीवान् पक्षिणः पशून् च प्रसन्नाः कुर्वन्ति । मेघस्य नीरदः , अम्बुद् , वारिदः, जलदः , न अन्यनामानि सन्ति ।

एकपदेन उत्तरत—

1. जलपूर्णाः मेघाः कुत्र वर्षन्ति ?
2. मेघाः केन पूरिताः भूत्वा वर्षन्ति?

पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

1. मेघस्य अन्यानि नामानि लिखत ।.....

निर्देश के अनुसार उत्तर दीजिए ।

1. 'नद्यः' शब्द में कौन सा वचन है?
2. 'सर्वत्र' शब्द का अर्थ लिखिए ।

रिक्त स्थान भरिए ।

1. आकाशेमेघान् पश्य ।
2. मेघाः सागरात् , तडागात् , नद्याः च जलं नीत्वाविचरन्ति ।

2. चित्राणि दृष्ट्वा प्रश्नान् उत्तरत।

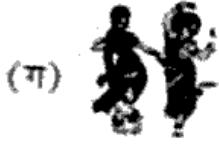
(चित्र देखकर प्रश्नों के उत्तर दीजिए। See the pictures and answer the questions.)

कः धावति?

कति कन्दुकाः?

के नृत्यतः?

बालः किं पिबति?

कस्मात् पत्राणि पतन्ति?

प्रश्न 3— 'पुष्प' नपुंसकलिंग शब्द रूप प्रथमा से तृतीया तीनों वचनों में लिखिए । (4)

प्रश्न 4— 'गम्' धातु लृटलकार (भविष्यकाल) तीनों पुरुष एवं तीनों वचनों में लिखिए । (4)

प्रश्न 5— आपकी पाठ्यपुस्तक से कोई भी दो श्लोक लिखिए। (अर्थ नहीं लिखना है) (4)

प्रश्न 6— 1— 20 तक संस्कृत की गिनती शब्दों एवं अंको में लिखिए । (5)

खण्ड 'ब'

प्रश्न 7— निम्नलिखित शब्दों के शब्दार्थ लिखिए । (4)

पत्राणि , भीतः , कर्कशः , कच्छपः , मीनाः , सज्जः , लेखक , प्रांगणे

प्रश्न 8 – प्रश्न निर्माण कीजिए । (का , कः, कानि)

(4)

1. पर्वतात् नदी वहति ।
2. बालकः भीतः अस्ति ।
3. मेघेभ्यः वर्षा भवति ।
4. वृक्षात् पत्राणि पतन्ति ।

प्रश्न 9— संवाद से रिक्त स्थान भरिए ।(Fill in the blank in the conversation) (5)

5. पुत्रः – भो जनक! किंकन्दुकेन क्रीडामि ?
6. जनकः – आम् ! परं त्वं केन सह?
7. पुत्रः – अहम्सह क्रीडामि ।
8. जनकः – तवकुत्र अस्ति ?
9. पुत्रः – सः बहिःअस्ति ।
10. जनकः – तर्हि गच्छ क्रीड च ।

प्रश्न 10 –संस्कृत में अनुवाद किजिए ।

(5)

1. धर्म के बिना सुख नहीं है।
2. उद्यान के फूल सुन्दर है।
3. बाग में फूल खिलते हैं।
4. वृक्षों से फल गिरते हैं।
5. वे सब कृष्ण का चित्र देखते हैं।

प्रश्न 11— सही मिलान कीजिए ।

(6)

अस्माकम्	करेंगे
प्रज्वाल्य	देगा
पादसंचालनम्	हमारे
प्राप्स्यन्ति	जलाकर
दास्यन्ति	परेड
करिष्यन्ति	प्राप्त करेंगे

प्रश्न 12— रिक्त स्थान भरिए ।

(6)

(जले , ग्रहात् , वृक्षेभ्यः , आकाशे , बालिकायाः , पुष्पाणाम्)

1.मेघाः गर्जन्ति ।
2.अनेके जीवाः वसन्ति ।
3.गंधः प्रियः भवति ।

4. फलानिपतन्ति ।
5. त्वंबहिः कीडसि ।
6.केशां कृष्णाः सन्ति ।

प्रश्न 13 – एक पद में उत्तर दीजिए ।

(6)

1. मेघेभ्यः किं भवति ?
2. कस्य स्वरः कर्कशः भवति ?
3. खगाः कुत्र वसन्ति ?
4. मत्स्याः कुत्र वसन्ति ?
5. जगदीशचन्द्रस्य जन्मः कदा अभवत् ?
6. नगरेषु कानि चलन्ति ?

प्रश्न 14– मंजूषा मे से शब्दों के अर्थ छाँटिए ।

(6)

(पक्षियों का , गरम , हमारा , सुन्दरता , आज– कल , तुम सबका)

1. युष्माकम्
2. चण्डः.....
3. खगानाम्
4. अद्यत्वे.....
5. अस्माकम्.....
6. शोभा.....

प्रश्न 15– निम्नलिखित शब्दों के संबोधन रूप लिखिए ।

(8)

शब्दः	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन
मित्र
लता
दीपा
ईश्वर